

Розділ 1

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

М.А. Баламуш

К. Ю. Н.

ВИДИ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Питання поділу публічної служби на види не одноразово розглядалось вітчизняними науковцями. При цьому, так і не було знайдено консенсусу з приводу, які категорії службовців слід виділяти окремо і які є підстави для їхнього поділу на законодавчому рівні.

Звертаючись до законодавства, насамперед, потрібно виділити перше і єдине нормативно закріплене визначення поняття публічної служби в Україні. Відповідно ст. 4 КАС України, публічною службою є «діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування» [1, с. 4].

При відокремленні різновидів публічної служби, ключовим є нормативно-правове забезпечення регулювання діяльності окремого виду служби. Крім того, до основних чинників, що вказують на відмінності одного виду служби від іншого, є: по-перше, особливості вступу до публічної служби; по-друге, умови проходження та повноваження публічних службовців, щодо конкретного виду служби, а також їх основні завдання та функції; по-третє умови звільнення та притягнення до відповідальності окремих видів службовців; по-четверте, ключовим фактором, що конкретизує різновид публічної служби є джерело її фінансування.

Повертаючись до нормативно-правового забезпечення, потрібно звернути увагу, що правові та організаційні засади окремих видів

публічної служби отримали закріплення на законодавчому рівні. Так аналіз діяльності державних службовців показує, що при виконанні своїх обов'язків вони керуються Законом України «Про державну службу», Закон же України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Правові засади організації і діяльності Прокуратури України, статус прокурорів, порядок здійснення прокурорського самоврядування, а також систему прокуратури України закріплює Закон України «Про прокуратуру», а організацію судової влади та здійснення правосуддя – Закон України «Про судоустрій та статус суддів». Щодо військової та альтернативної (невійськової) служби, то нормативне закріплення їх проходження зазначене у Законах України «Про військовий обов'язок та військову службу», «Про альтернативну (невійськову) службу» та ін.

Що ж стосується патронатних службовців, то хоча в національному законодавстві і немає окремого нормативно-правового акту, який би врегульовував діяльність цього виду служби, на них поширюється Закон України «Про державну службу». При цьому, законодавець, у визначені поняття публічної служби [1], відмежовує патронатних службовців від державних і на це є вагомі причини, адже порядок вступу, проходження, повноваження, умови звільнення та джерело фінансування цього виду службовців кардинально відрізняється від державних службовців.

Крім того, потрібно звернути увагу на такий вид служби, як дипломатична, адже законодавець визначає її як окремий вид державної служби та визначає особливості її проходження і правового статусу посадових осіб дипломатичної служби в Законі України «Про дипломатичну службу». Слід зазначити, що традиційно в більшості країн Європейського Союзу, проводиться різниця між державною службою країни та особами, що займаються політичною діяльністю та виконанням за кордоном дипломатичних обов'язків та протиставляється іншим органам, які обслуговують державу на постійній основі, таким як збройні сили, судова система та поліція [2].

Взагалі, в країнах континентальної Європи прийнято виділяти цивільну (civil service), громадську (public service) служби та political advisors, які за сферою повноважень подібні патронатним службовцям.

Civil service – державна служба, орган державних службовців, які зайняті в цивільних професіях, які не є ні політичними, ні судовими. У більшості країн цей термін позначає працівників, яких відбирають і просувають по службі на основі системи заслуг і стажу, яка може включати іспити [3].

Public service – це представництво державної служби, службовців якої не мають високого рангу, але надають основні послуги населенню та найбільш нужденним верствам суспільства. Тобто ця служба призначена для обслуговування всіх членів громади.

Ураховуючи зазначене, а також на підставі аналізу визначень та видів, що пропонує законодавець з метою конкретизації природи діяльності окремих видів службовців, пропонуємо виділяти наступні види публічної служби: 1) державну службу; 2) службу в органах місцевого самоврядування; 3) службу на державних політичних посадах (політичну службу); 4) професійну діяльність суддів; 5) службу в органах прокуратури та правоохоронну публічну службу; 6) мілітаризовану службу, що включає в себе військову службу та альтернативну (невійськову); 7) патронатну службу; 8) дипломатичну службу.

Список використаної літератури

1. Кодекс адміністративного судочинства України. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35–36, № 37.
2. What is a Civil Servant? URL: <https://www.civilservant.org.uk/informationdefinitions.html> (дата звернення: 29.10.2021).
3. Brian Chapman, Edward C. Page. Civil service. URL: <https://www.britannica.com> (дата звернення: 29.10.2021).